

Notat

<i>Saksnr.</i>	<i>L.nr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Dato</i>
20/808-1	5306/20	V06	21.10.2020

PROSJEKTBESKRIVELSE GJERDEAKSJON

1.Beitebruksplana:

Tiltak 19.3 i Beitebruksplan for Folldal kommune 2018 – 2022. Punkt c: Gjennomføre en gjerdeaksjon for fjerning av gjerder som ligger til nedfalls i utmarka og deretter en metallinnsamling for å få vekk avfallet.

2.Bakgrunn/nåsituasjonen:

Gjerder rundt innmark har varierende tilstand, fra mye som har bra tilstand til en god del som dessverre preges av forfall. Et økende antall eiere av landbrukseiendommer har ikke egen landbruksdrift og den dyrka jorda leies ut. Ved jordleie mangler ofte klare avtaler mellom eier og leietaker om hvem som skal ta kostnaden med gjerdeholdet. Et økende antall landbrukseiendommer har eiere som ikke lengre har utstyr eller kunnskap for vedlikehold av gjerdene. Og ikke minst så medfører utviklinga med større driftsenheter at mange drivere er pressa på tid, og at gjerdeholdet av den årsak blir neglisjert. Vedlikehold av gjerder har neppe mulighet for samme stordriftsfordelene som ved traktorarbeid med eks. jordarbeiding, gjødsling eller slått. Man har også en del gamle og nedfalne gjerder i utmark ved små trøer som har gått ut av drift, tidlige beiter eller lignende der gjerdet heller ikke lengre har noen funksjon.

Gjerder som ligger til nedfalls gir flere problem:

-Økt fare for at både beitedyr og storvilt kan sette seg fast eller bli skadet.

-Dårlige gjerder vil medføre at husdyr på utmarksbeite kan endre sitt beitemønster og i større grad søke seg mot innmark som er dårlig beskytta. Dette kan fort bli en ond sirkel, der dårlige gjerder øker beitedyra sin motivasjon for å presse mot gjerder og grunder, som igjen bidrar til at dyra finner smutthull og iblant også trækker ned gjerder. Dette øker igjen faren for skader på dyra.

-I verste fall kan mye dårlige gjerder i enkelte områder kunne gi så store utfordringer med utmarksbeiting at noen velger andre driftsopplegg enn utmarksbeiting.

-Gjerder som ligger til nedfalls svekker landbrukets omdømme og kan i blant også være en ulempe for folk sin ferdsel.

3.Lovgrunnlag:

Lov om grannegjerder fra 1961 §7 og §8: En forutsetning for at det er gjerdeplikt mot utmark er at beitedyra i utmarka i området har beiterett og at «kostnaden med gjerdeholdet ikke

FOLLDAL KOMMUNE

overstiger nytten». I det siste ligger at det må forekomme utmarksbeiting av et visst omfang for at gjerdeplikta skal gjelde. I og med at det er omfattende beitebruk i utmarka i alle utmarksområder i hele Folldal kommune legges det til grunn at gjerdeplikt mot utmark gjelder i stort sett hele kommunen. Unntak kan være for eksempel der dyrka marka ligger bak sperregjerdeanlegg eller på annen måte er utilgjengelig for dyra på utmarksbeite.

Gjerdeplikta etter grannegjerdeloven er privatrettslig. Det er ingen offentlig myndighet som har myndighet til å pålegge gjerding der gjerde mangler. Grannegjerdeloven regulerer ansvarsforholdet i forhold til skader på dyrka mark mellom den som benytter utmarksbeiting og har beiterett og den som har dyrka mark som grenser mot utmarksbeitet. Kommunen har ikke myndighet etter grannegjerdeloven.

Lov om dyrevelferd fra 1997, §15: Dyrevelferdslovens §15 gir regler for gjerder. Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger skal utføres eller oppføres og holdes ved like slik at dyr ikke utsettes for fare for unødige påkjenninger og belastninger. Det skal ikke brukes piggtråd i gjerde for å regulere dyrs ferdsel. Forbudet mot piggtråd gjelder i forhold til bygging av nye gjerder og det er heller ikke tillatt å erstatte gammel piggtråd med ny piggtråd i gamle gjerder. Det er tillatt å vedlikeholde piggtråd i eksisterende gjerder som har piggtråd fra før.

Offentlig myndighet i forhold til dyrevelferdsloven er Mattilsynet. Gjerder som ligger til nedfalls, piggtråd som ligger nede og gjerder som på annen måte er til fare for beitedyr kan meldes til Mattilsynet. Mattilsynet har myndighet til å pålegge tiltak, men opplyser at de ofte mangler både ressurser for oppfølging og effektive tvangstiltak der de mottar bekymringsmeldinger om dårlige gjerder.

Lov om lunnande og retter i statsalmenningen (Fjelloven) fra 1975 med tilhørende forskrifter og rundskriv: Fjelloven gjelder for statsalmenningen. Fjellstyret og Statskog er «grunneier» for statsalmenningen og har myndighet til pålegg i forhold til gjerder på sitt område. Vedlikehold av gjerder benyttes dessuten som en indikator på at setervoller eller dyrkingsjord holdes i hevd. Setervoller eller dyrkingsjord som ikke brukes kan falle i det fri, og brukeren mister da bruksretten og andre bruksberettigede kan gis mulighet til å benytte ressursen.

4. Myndighet

En gjerdeaksjon må ta utgangspunkt i hva som er myndighetsområder for henholdsvis kommune og fjellstyre. Ingen offentlig myndighet kan gi pålegg om utbedring dersom det ikke er myndighet til dette. Men uavhengig av formelle myndighetsområder er det selvsagt både greit og riktig å informere og motivere.

Innenfor statsalmenningen vil Fjellstyret og Statskog ha myndighet som grunneier og i forhold til Fjelloven med tilhørende forskrifter og rundskriv.

5. Prosjekteiere

Folldal kommune
Folldal Fjellstyre
Fagлага med Folldal Bondelag, Folldal Bonde- og Småbrukarlag og Folldal Sau og Geit inviteres med som prosjekteiere.

For øvrig satses på grundig informasjon og samarbeid i forhold til grunneierlag samt øvrige faglag i landbruket.

6. Innhold i gjerdeaksjon.

Informasjon/motivasjon overfor grunneiere	Januar 2021 – april 2021	Informasjon om gjerdeplikt mot utmark, motivere for frivillige tiltak, informere om registreringer på barmark. Rundskriv til gardbrukere, nett og facebook sider fjellstyre og kommune, få til oppslag i media.
Kartlegging	Mai 2021 – oktober 2021	Registreringer av gjerder som ligger til nedfalls. Innenfor statsalmenningen, fjellstyre og landbrukskontor. Utenfor statsalmenningen, landbrukskontor.
Tilskrive grunneiere med registrerte dårlige gjerder, oppfordre til tiltak	Mai 2021 – oktober 2021	Lage standard brev som sendes ut med kartfesting av dårlig gjerde.
Melde til mattilsynet	Oktober 2021 – desember 2021	Alvorligste tilfeller som i størst grad er til fare for husdyr og vilt sendes Mattilsynet for videre oppfølging.
Få til metallinnsamling	Høst 2021	Gjerder som er rydda kan levers gratis.

Det satses på å jobbe med registreringer av dårlige gjerder i større områder, framfor å jobbe «tipsbasert» overfor enkeltgrunneiere. Dette blir mest rettferdig, sikrer at like saker behandles likt, og man unngår at gjerdeaksjonen sammenblandes med andre saker, uoverensstemmelser mellom personer eller lignende.

Bjørn Gussgard
jordbrukssjef